

HUGLEIÐINGAR

Minnir úr Ansastovu

Systrarnar úr Ansastovu

Frits Johannesen

Kristinamostir var tann seinasta av systkjunum í Ansastovu, sum varð borin út í juli í ár. Tað er mangt og mikið, sum rennur fram í hugan, tá ið ein heil ætt er farin undir steinin. Einkí er so vist sum tað, at vit ein dag skulu hiðani frá, og nær hesin tími verður, vita vit ikki.

Oyndarfjørður

Tað var altíð hugnaligt at koma úr Fuglafirði til Oyndarfjarðar. Fórt tú um Skarðið ella um Fuglafjarðarboðar, so var kenslan tann sama. Tú fórt til tín uppruna og vart altíð væl havdur av familju og vinum. Tann hvíti kirkjuskjöldurin stóð ristur í hugan og livdi sítt sæla lív millum allar hinar skjöldrarnar í bygdini. Fjöllini kring henda fjørðstanda so heildarvovin og tosa sítt skaldakenda, stumma mál, ið hevur fjálgað um alt livandi bæði í lofti og vatni síðani landnámið. Kirkjuskjöldurin nemur við eygað, tá ið tú kemur inn eftir vágna. Krabbhylur, sum er í fjøruni dygst við, tekur ljósið úr hesum skjöldri til sín og er ein spegilmynd, ið kastar ljósið aftur - serliga á fjøru. Hetta livir enn tann dag í dag í

eygnakrókunum frá hesum døgum, tá ið Jaki á Polaris ella Barsskor kom við fólki og neyðsynjarvørum til bygdina. Tá var lívið meira skaldakent á ein øðrvísi hátt, enn tað er í dag. Petur Klein og Eivind Petersen stóðu ytst á kaiini, tá ið tann fólksligi, brosandí Jaki kom við vørum til Víkahandilin og Hálmørkshandilin. Hetta var eisini galdandi fyri Smyril og Pride. Tú kendi ongantið á teimum, at teir vóru kappingarneytar, men vóru sinniligr og skynsamir í øllum brøgdum. Sum smádrongur vart tú við í hesum roka. Petroliums-tunnurnar vóru hirtar á sjógvin og sleipaðar t. d. inn í Kós við Kleinabátinum. Petur Klein sat í skutinum og mælti, tá ið vit vóru settir við áranar: »Lat meg nú siggja, hvør ið sterkastur er av tykkum!« So varð sparrað í, og allar kreftir lagdar í kropp, armar og bein. Petur Klein brosaði. Lønin var ein skipskeks ella okkurt annað undir góman, sum kræssaði væl. Onkuntið vart tú við til at rulla petroliumstunnur av kaini inn í Hálmørk, og Eivind var eins og fryntligur sum Petur. Her var eingin munur. Hann var yngri og ein hjartans vinur. Tað er hann enn tann dag í dag. Hann hevur eina sera blíðliga ond yvir sær, sum tú sum barn, unglingi, í mann-dómsárum og nú, ellin stundar til,

tókst varliga um. Í dag liggja allir hesir dreymar í tínum sinni sum mureldur á lívsins dyrkingarleið.

Í Ansastovu

Tá ið tú sum barn vitjaði í Oyndarfirði, var tað eins og tíðin stóð still, og ikki at tala um, tá ið tú lá undir væðingini í Ansastovu, so hoyrði tú hurðar í túninum ríkja á gomlum leikindum og mannamál. Oyndarfirðingar tosaðu ikki, teir talaðu. Tað var ein slík tign yvir málinum, at tú mátti lurta. Var tað regn, so kendist hesin hugni sum eitt lítið himmiríki í tini barnasál undir væðingini í Ansastovu. Tóku hvanngarðsbrøðurnir í klinkuna hjá Augustu, systrini, barndómsheiminum, ja, so var tað næstan skriftin á veggnum hjá Hans Marius Ejdesgaard, tú hoyrði fyri tær undir hirðingini í Ansastovu. Tað er bert ein góður favnur húsanna millum. Kepparnir á teimum stóðu upp í rógv, og vindilin læt av sær til hesa føguru mynd í hesum skoti, har roykurin undan vindlinum kindi takskegg-inum, vindeygum og karmum og hjánaði burtur á tí hvíta kirkjuskjöldrinum við teimum grønu tornlúkunum. Hetta umhvørvið var ikki ókent fyri øllum úr Ansastovu, í Hoyriksstovu og úti hjá Gustu.

Hoyriksstova og Ansastova er ein lon. Fólk søgdu ikki nógv, men

tú hoyrði, at fólk vóru handan vegginn, og einki túnatos flutti seg innanveggja. Eitt, sum ongantið verður gloymt, er kúgvinn í Hoyriksstovu, sum stóð á sínum bási allan veturin og smábeljaði. Kúgv var í Ansastovu eisini, men undan fimmti árunum. Móðir plagdi at taka til, at tá ið Sigrid mostir varð borin í heim, setti kúgvinn ein grinda-bitu í hálsin,..... »so vit vóru noydd at kila(drepa) kúnna«. Tey fingur sær eina geit í staðin fyri eina tíð, og Mia mostir plagdi at siga frá, at hon mátti fara um Elduvíkslið til bukkin, sum var í Elduvík. Tá brosaði og smíltist Mia. Hvørt við sínar náðir. Hon doyði til jóla fyri fimm árum síðani. Hon hevði verið hundrað ár í ár, um hon hevði livað. Mamma plagdi at taka til, tá ið hon fór út í hjallin eftir onkrum til nátturða um kvøldarnar. Kyldin var so køld í kvøld, ella ein kaldur gjalur kom úr Skarðinum – ein javnur kaldur vindur. Hetta var ikki vanligt málbrúk í Fuglafirði. Sigrid mostir plagdi at sova inni hjá Elspu við lið sum smágenta. Hesi hús stóðu dygst við Ansastovu. Hon las hesa kvøldbøn, tá ið farið varð til hvíldar:

*Søde Gud, min engleskare,
Alle dine små bevare.
Ja, forlad min fader milde,
Alt jeg gjorde, som var ilde.*

O, Jesu Krist, mit håb og trøst

*og min beskjermer være,
og hvad jeg har begæret.
Frels mig fra al elendighed
og giv mig den evige salighed,
bøn hør mig, Jesu Krist Amen.*

Tað vóru eini fyra fimm, fólk í Ansastovu, 10 inni hjá Poul Martini, morbróður og Edil, og 10 inni á Skorpisheggi hjá Kristinumostur og Meinhardi. Tjúgu fimm fólk tilsamans. Nú er eingin í hesi ætt í bygdini. Tað er lógið at koma norður um og vita sær, at øskukalt er undir hesum lonum. Abbi doyði 1953, Johan Sofus, Ommba(ommubeiggi), doyði í 1960 og omma 1963. Undir hesum bitum í Ansastovu ráddi røt-føroysk, gomul mentan úr kirkjuspíri í tinnugrót, flag og steinsettan garð. Meg minnist mangan at hava sitið skýming undir bitunum í Ansastovu og notið gott av kvirruni. Hvør kvistur undir hesum bitum hevði sína søgu, og vart tú farin undir fjaðrarnar og lást í kamarinum inn frá køkinum og lurtaði eftir tí, ið sagt varð, so vóru tað nakrir kvistar í hesum rúmi sum standa enn ljóslivandi fyri tær. Teir høvdu eitt so lívvakurt skap, ein skaldakendan, bíbilskan dám, at teir mintu nógv um bæði Ábraham, Ísak og Jákup í Gamla testamenti... og so tær gomlu genturnar í bygdini, t. d. Elsu í Húsi og Henriettu Høgnessen.